

Τα σκρόλ, οι κλωτσιές και η πυγολαμπίδα

η μηντιακή κατασκευή έκτακτων καταστάσεων ως όψη της κρατικής αφήγησης

Είτε μιλάμε για τις πρόσφατες καταγγελίες για βιασμούς και σεξιστικές επιθέσεις, είτε μιλάμε για τη δολοφονία του Ρομ Νίκου Σαμπάνη από μπάτσους, είτε μιλάμε για αντικοινωνικούς (sic) πιτσιρικάδες, η δημόσια συζήτηση καθορίζεται από το τι γράφεται στα «μέσα κοινωνικής δικτύωσης», τα οποία αναπαράγουν την κρατική αφήγηση σε εκατομμύρια ατομικές γνώμες. Στο προηγούμενο τεύχος εκθέσαμε μια πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια να συζητήσουμε και να καταλήξουμε αφενός στις ιστορικές και πολιτικές προϋποθέσεις αυτού του θέματος όσο και να εκφράσουμε τι μας προβληματίζει. [1] Εκείνο το κείμενο –που το κουβεντιάσαμε με διάφορες συντρόφισσες και συντρόφους– είχε ως αφετηρία του τη συγκυρία των τελευταίων δύο χρόνων, και πιο συγκεκριμένα ένα βασικό της χαρακτηριστικό: την (τουλάχιστον) μη κριτική στάση απέναντι στις οθόνες και τα μηντιακά σκρολ. [2] Η ίδια η πραγματικότητα γύρω μας, ωστόσο, συνεχίζει να παρέχει αφορμές για να επιβεβαιώνουμε αυτή τη διαπίστωση –μιας και ο τρόπος που συγκροτείται αυτό που λέμε «δημόσιος λόγος» περνάει μέσα από όλων των ειδών τα μήντια.

Να πάρουμε την πληροφόρηση στα χέρια μας, σκρολάροντας! Θα ξεκινήσουμε από τα τρία συμπεράσματα του προηγούμενου κειμένου μας:

- 1) Τα ζητήματα που εμφανίζονται ως “τεχνικά” είναι πολιτικά. Μας νοιάζει πώς κατασκευάζονται ως “τεχνικά”.
- 2) Είμαστε καχύποπτες απέναντι στις ευκολίες –μια εκ των οποίων είναι η υποτιθέμενη ευκολία επικοινωνίας που εξασφαλίζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης– γιατί αναγνωρίζουμε πως ο κόσμος μας κινείται με βάση την ταξική πόλωση, τις σεξιστικές ιεραρχίες, τα εθνικά συμφέροντα, τους διακρατικούς ανταγωνισμούς.
- 3) Τα κλικ και τα σκρολ δεν δουλεύουν για μας: είναι άλλος ένας κρίκος αιθάρχησης και συναίεσης. Αντίθετα, η κατάθεση συλλογικής εργασίας, η τοποθέτηση στη συγκυρία και η πολιτική μας οργάνωση έχουν τη δυνατότητα να μας ανατιμήσουν συλλογικά.

Στα παραπάνω συμπεράσματα φτάσαμε μέσω μιας πολιτικής/ιστορικής αφήγησης που ξεκινούσε από τη συγκυρία αποθώωσης του ατομικού λάιφστάιλ στα 90s περνώντας από τους κόμβους της ρατσιστικής υποτίμησης και εκμετάλλευσης της εργασιακής δύναμης των μεταναστών και της οικοδόμησης της “νέας” εθνικής συναίεσης, του νέου εθνικού κορμού. Η έλευση της ιδιωτικής τηλεόρασης και των lifestyle εντύπων μαζικής κατανάλωσης που σήμανε την απελευθέρωση της ενημέρωσης και της πληροφόρησης έχτισε την αντίληψη που έβλεπε τα ΜΜΕ ως πομπό και την κοινωνία ως δέκτη των μηνυμάτων. Ο τρόπος που λειτουργήσε αυτή η άποψη ήταν, βασικά, να συσκοτίσει τη διάσταση της διαμεσολάβησης, ως μιας παραχώρησης της υποκειμενικότητας μας σε κάποιον άλλο. Αυτή η παραχώρηση δεν συνεπάγεται μόνο το ότι κάποιος άλλος μιλά στη θέση μας αλλά και την αναγκαιότητα ύπαρξης του διαμεσολαβητή, όταν έρθουν έκτακτες καταστάσεις, όταν γίνει ορατό ότι το διακύβευμα είναι υλικό. Και τότε είναι που δεν επιτρέπεται να μιλά κανείς άλλος, πέραν των διαμεσολαβητών.

Εντωμεταξύ, τα μήντια (αυτο)παρουσιάστηκαν ως μια “ελευθερία”, ως έκφραση των επιθυμιών, επιδιώκοντας να διαμεσολαβήσουν την ολότητα των κοινωνικών σχέσεων. Προκειμένου να επιτευχθεί η καθολικότητα της διαμεσολάβησης εξισώθηκε κάθε ‘στιγμή’ των κοινωνικών σχέσεων από την πιο ασήμαντη μέχρι την πιο σημαντική. Όλες οι κοινωνικές σχέσεις θεωρήθηκαν ισοδύναμες μεταξύ τους, αρχικά ως τηλεοπτικός/ ραδιοφωνικός χρόνος και σήμερα ως post σε κάποιο σόσιαλ μήντια. Ισοδυναμία σημαίνει ότι εμφανίζονται ως ποιοτικά όμοιες και ποσοτικά συγκρίσιμες, έχοντας ήδη καταστεί εμπορεύματα. [3] Η ιδιαιτερότητα αυτών των εμπορευμάτων είναι ότι

αποτελούν γενικώς πληροφορίες και γεγονότα· δηλαδή έννοιες κενές περιεχομένου, καθώς δεν υπάρχουν ποτέ από μόνες/μόνα τους. Ο βασικός διαμεσολαβητικός ρόλος, λοιπόν, των μήντια είναι να αφαιρούν το νόημα όσων μας συμβαίνουν, να αποϊστορικοποιούν τις διαδικασίες που τα παράγουν.

Η παραπάνω διαδικασία λαμβάνει χώρα όποτε κάποια σκρολάρει στο facebook ή στο instagram, όποτε κάποιος γράφεται στο newsfeed ενός site. Στο σκρολόρισμα γίνεται απτή αυτή η διαδικασία μέσω της προς-τα-κάτω ή προς-τα-πάνω κίνησης του αντίχειρα (ή του δείκτη για τους λιγότερο εξοικειωμένους). Σ’ αυτήν την κίνηση συμπυκνώνονται και συνδέονται δύο πράγματα-που-δεν-είναι-πράγματα: από τη μια η ισοδυναμία των πληροφοριών που εναλλάσσονται στην οθόνη, από την άλλη η αντίληψη ενός ομοιογενούς, αυτόματου, ποσοτικού χρόνου, πάντα προσανατολισμένου στο καινούριο. Έτσι, λοιπόν, όταν κάποια σκρολάρει βλέπει μπροστά της τα αποϊστορικοποιημένα συμβάντα (που λέγαμε πριν) να περνούν με ροή πολυβόλου-να περνάνε και να φεύγουν, με την προσμονή η επόμενη “είδηση” να είναι πιο juicy. Ετούτη η αυτοματοποιημένη πλέον διαδικασία βοηθά με τη σειρά της στο να ‘κόβεται’ η οποιαδήποτε δυνατότητα συλλογικής μνήμης: το μόνο που μένει είναι η ατομική επιδίωξη για την πιο πρόσφατη είδηση. Κι έτσι, εκτός από τη μετατροπή των πολιτικών ζητημάτων σε τεχνικά, αυτό που σε κάθε περίπτωση διατηρείται είναι ο φετιχισμός του καινούριου προϊόντος και η σπουδαιότητα της διάδοσης της έγκαιρης και έγκυρης πληροφόρησης.

Η εστίαση της κριτικής στη διάδοση της πληροφορίας ήταν καταδικασμένη να αποτύχει καθώς αγνόησε τις δύο κρίσιμες όψεις των ΜΜΕ. Αφενός την όψη εκείνη που ταύτιζε τα μήντια με την ελευθερία (μέσω της επιθυμίας για διάδοση) αφετέρου τα μήντια ως διαμεσολάβηση ή/και συγκρότηση του δημόσιου λόγου (μέσω της ισοδυναμίας των γεγονότων). [4] Έτσι, όσες φορές έχει εμφανιστεί η αντίστοιχη συζήτηση στους κινηματικούς κύκλους, είχε κυριαρχήσει η αντίληψη περί έλλειψης πληροφόρησης, διαστρέβλωσης της πληροφορίας και των ελευθεριών του διαδικτύου –γεγονός που αντανάκλαται στο μέχρι και σήμερα logo του *athens indymedia*: «Να πάρουμε την πληροφόρηση στα χέρια μας». Τα μειονεκτήματα αυτών των πρακτικών καθόρισαν και τους λόγους για τους οποίους η κριτική που ασκήθηκε στα μήντια έφθινε:

«αυτό συνέβη γιατί η όποια κριτική εστίασε συχνά στην απόρριψη του αντικειμένου-εμπορεύματος («το κινητό») και όχι σε αυτό που εκπροσωπούσε: την ελευθερία, την τεχνική διευκόλυνση, την ασφάλεια, την επικοινωνία και, περαιτέρω, αυτό που πρακτικά επέβαλε: τον έλεγχο, την παραγωγική συμπίεση του χρόνου, την διπλά και τριπλά διαμεσολαβημένη και ψεύτικη επικοινωνία». [5]

Τα σύγχρονα μήντια πάτησαν πάνω ακριβώς στην έννοια της πληροφόρησης για να διατηρήσουν και να εξελίξουν τη λειτουργία της μεσολάβησης: κατασκευάζοντας ένα περιβάλλον διαρκούς έκτακτης ανάγκης (είτε μικρότερης είτε μεγαλύτερης διάρκειας).

Ενδεικτικό μιας τέτοιας διαρκούς ‘έκτακτης συνθήκης’ (ειδικά τα τελευταία χρόνια) είναι τα δελτία καιρού, δηλαδή ο τρόπος που μας παρουσιάζονται τα καιρικά φαινόμενα από τα μήντια. Στα δελτία αυτά δεν έχει καμία σημασία το περιεχόμενο (η βροχή, ο αέρας κλπ). Σημασία έχει να καταστούν θέμα συζήτησης ενός φυσικού πράγματος. Ενόσ φυσικού πράγματος που είναι ανεξέλεγκτο, άρα και επικίνδυνο. Και ο πιο πρόσφορος τρόπος για να το εμπειδώσουμε αυτό ήταν να δίνονται ονόματα σε βροχές που διαρκούν δύο μέρες ή σε ένα ζεστό τριήμερο του καλοκαιριού. Και αυτή είναι η συνταγή της επιτυχίας:

αφενός ως ακροατές ή τηλεθεάτριες εξοικειωνόμαστε με το κλείσιμο στο σπίτι και την παύση των κοινωνικών μας δραστηριοτήτων επειδή βρέχει/χιονίζει/έχει ζέστη, αφετέρου χάνεται η πολιτική διάσταση (το κράτος δίνει εντολή στον πληθυσμό να μείνει μέσα) ντυμένη με ένα ένδυμα «φυσικού» άρα αναπότρεπτο, αδιαμφισβήτητο γεγονός. Ενός γεγονότος που αθροίζεται με άλλα γεγονότα χωρίς ιστορία, αντικαθιστώντας την κοινωνική εμπειρία από την κρυπτική γλώσσα των εκάστοτε ειδικών (λοιμωξιολόγοι, μετεωρολόγοι, οικονομολόγοι κ.λπ.).

Μάλιστα, η αποϊστορικοποίηση της κοινωνικής εμπειρίας επιταχύνθηκε καθώς η μονόδρομη σχέση πομπού-δέκτη μετασχηματίστηκε στην αμφίδρομη εναλλαγή των ρόλων πομπού-δέκτη· με βασική προϋπόθεση να αντιστοιχούν σε άτομα και να μην αμφισβητούν ούτε στο ελάχιστο τη σχέση διαμεσολάβησης. Και καθώς λάμβανε χώρα αυτός ο μετασχηματισμός, η δημόσια συζήτηση επικεντρώθηκε στην τεχνολογική/τεχνική καινοτομία, μια καινοτομία η οποία έπρεπε να εμφανιστεί ως έξω από την ιστορία, τα κρατικά συμφέροντα, τον καπιταλιστικό σχεδιασμό. [6] Έπρεπε να θεωρηθεί ένα ουδέτερο εργαλείο, απλώς τεχνικό και όχι πολιτικό· η χρήση του οποίου και μόνο θα καθορίσει το αν θα είναι «προς το συμφέρον των χρηστών» ή «προς το συμφέρον των ελίτ». Παράλληλα, μαζί με τη διαμεσολάβηση, δεν μπορεί να παρακαμφθεί ούτε ο ίδιος ο φετιχισμός –ο οποίος στη συνέχεια επανατροφοδοτεί και την καθημερινότητα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η χρήση των εμποτισμών, των εικόνων που συμβολίζουν τα συναισθήματα όσων διαβάζουν κάτι στα σόσιαλ μίντια. Η καρδούλα (sic) είναι εκείνη η εικόνα-αλγόριθμος που δηλώνει ισχυρή επιδοκίμασία και συναίσθημα αγάπης. Και είναι η ίδια εικόνα-αλγόριθμος που περνάει μετά και στον λόγο, σε μια συζήτηση, όταν κάποιος θα αναφωνήσει «ωω, καρδούλες!»· αντί, δηλαδή, το συναίσθημα να εκφραστεί με λόγια εκφράζεται μέσω της αναπαραγωγής της εικόνας-αλγόριθμου. Και το ίδιο ισχύει και αντίστροφα: όλα τα συναισθήματα και οι αντιδράσεις πρέπει να εκφραστούν μέσα από τα 10 εμότικονς. Πρέπει η καθεμιά –ως άτομο– να εκφραστεί μέσω του κοντινότερου εμότικον σε αυτά που αισθάνεται.

Πολλαπλασιάζοντας τις κλωτσιές

Πριν από έναν χρόνο, τον Γενάρη του 2021 εμφανίστηκε ένα βίντεο το οποίο προβλήθηκε χιλιάδες φορές σε τηλεοπτικούς σταθμούς και στα διαδικτυακά μέσα. Αυτό το βίντεο έδειχνε δυο πιτσιρικάδες να ρίχνουν δυο-τρεις κλωτσιές σ' έναν σταθμάρχη στον σταθμό της Ομόνοιας. Ο τρόπος που εκτυλίχθηκε η δημόσια συζήτηση είναι ενδεικτικός όσων υποστηρίζουμε: οι προβολές των βίντεο και τα views (μαζί με τα angry reactions και τα σχόλια στα πάσης φύσεως σόσιαλ μίντια) σήμαναν τον πολλαπλασιασμό των κλωτσιών. Οι πολλές κλωτσιές σήμαιναν μεγάλη βιαιότητα. Η μεγάλη βιαιότητα δημιούργησε ένα έκτακτο αποτρόπαιο γεγονός. Αυτό το γεγονός –αφού πρώτα φτιάχτηκε ως έκτακτο και ως αποτρόπαιο– έπρεπε να ερμηνευτεί σύμφωνα με την κρατική αφήγηση. Οι αποδέκτες του κρατικού μηνύματος ήταν δύο φιγούρες που η καθεμιά λειτουργούσε ως πυκνωτής: από τη μια μεριά βρίσκονται οι φιγούρες που λόγω υλικών συμφερόντων και ιδεολογίας ταυτίζονται με τον σταθμάρχη, τους ρουφιάνους αριστερούς και δεξιούς, τους επιτηρητές της μασκοφορίας και της εθνικής συσπείρωσης, εκείνους που επιζητούν την υπεράσπιση των κρατικών συμφερόντων και την οργάνωσή τους γύρω από αυτά. Από την άλλη μεριά, έχουμε τις φιγούρες που είναι αμφιβόλου εθνικών πεποιθήσεων, που έχουν προλεταριακή καταγωγή, που χτίζουν πολυεθνικές κοινότητες οι οποίες τρώνε κωνήγια από όλα τα είδη των αστυνομικών μηχανισμών, που είναι λιγότερο ή περισσότερο απειθαρχές/απειθαρχοί στα κουντομέτρα απαγόρευσης κυκλοφορίας και υποχρεωτικής μασκοφορίας μιας και ξέρουν

ότι το πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν είναι πως πρέπει να παραμείνουν σιωπηλές, μόνοι, προορισμένοι για τον κοινωνικό πάτο.

Η προβολή αυτού του βίντεο και ο πολλαπλασιασμός της απέχει πολύ από το να θεωρηθεί «μια στιγμή αλήθειας». Κι αυτό επειδή ο βασικός σκοπός που επιτέλεσε –όπως και όλα τα αντίστοιχα θεαματικά 'γεγονότα' που σερβίρουν τα μίντια μέσω αποκλειστικών βίντεο και εικόνων– ήταν να διοχετεύσει σε κάθε σπιθαμή τον κρατικά ενδεδειγμένο τρόπο να μιλάμε για όσα συμβαίνουν. Πρώτα, να κατασκευάσουν μια είδηση ως μεμονωμένη, ως απογυμνωμένη ιστορικά πληροφορία. Στη συνέχεια να της αφαιρέσουν τις όποιες πολιτικές αιχμές, δηλαδή τις σχέσεις εξουσίας. Προπαντός, τα κρατικά συμφέροντα. Μετά να χρησιμοποιήσουν τη βία, ως εργαλείο για να καταδειχθεί κτηνωδία των υποτιθέμενων θυτών και να συσπειρωθούν οι φίλοι του κράτους και της κρατικής βίας. Αυτή η υποτιθέμενη κτηνωδία είναι η έκτακτη συνθήκη που κατασκευάστηκε ως τέτοια προκειμένου να συμφωνήσουμε όλοι στον τρόπο αντιμετώπισής/πειθάρχησης των ενόχων· που είναι αφενός η συκοφάντηση της μητέρας των πιτσιρικάδων ως ανίκανης και αδιάφορης, αφετέρου οι (περισσότεροι) μπάτσοι και οι ψυχολόγοι (ή οι κοινωνικοί λειτουργοί) που καταλήγουν να ασκούν νομιμοποιημένη βία στο «πρόβλημα». Μέσα από την ανταλλαγή ατομικών post στο facebook, τον παραληρηματικό σχολιασμό σε βίντεο του youtube, την παράθεση του ενός link μετά το άλλο βγήκε ένα συμπέρασμα: θα (πρέπει να) λέμε ότι λέει το κράτος μας αφού πρώτα έχουμε πιστέψει ότι λέμε κάτι διαφορετικό. Ε, θα μπορούσε κάτι τέτοιο να έχει επιτευχθεί χωρίς την ατομική 'ελευθερία έκφρασης' στα σόσιαλ μίντια;

Άλλοι γουστάρουνε το ροκ και άλλοι Χατζιδάκι, μια όλη η χώρα τραγουδά #...

«Η παράδοση των καταπιεσμένων μάς διδάσκει ότι η «κατάσταση έκτακτης ανάγκης» στην οποία ζούμε είναι ο κανόνας. Θα πρέπει να φτάσουμε σε μια σύλληψη της Ιστορίας που να ανταποκρίνεται σ' αυτή την κατάσταση. Τότε θα είναι οφθαλμοφανές το χρέος μας, να προκαλέσουμε ως συμβάν την αληθινή κατάσταση έκτακτης ανάγκης: κάτι που θα ενισχύσει και τη θέση μας έναντι του φασισμού. Δεν είναι διόλου τυχαίο ότι οι αντίπαλοί του τον μάχονται εν ονόματι της προόδου ως ιστορικού κανόνα. Το να εκπλησσοστεί καιείς ότι τα πράγματα που βιώνουμε είναι «ακόμην» δυνατά τον 20ο αιώνα δεν έχει τίποτε το φιλοσοφικό. Δεν είναι μια έκπληξη που αποτελεί την αφετηρία μιας γνώσης, εκτός κι αν πρόκειται για τη γνώση ότι δεν είναι έγκυρη η παράσταση της ιστορίας που τη γεννά.» [7]

Στο παραπάνω απόσπασμα των *Θέσεων για τη φιλοσοφία της Ιστορίας*, ο Μπένγιαμιν αντιπαραθέτει δύο αντιλήψεις για την ιστορία, αναδεικνύοντας την πολιτική τους χρήση. Από τη μία, το δόγμα της προόδου, βάσει του οποίου ο κανόνας είναι η εξέλιξη της κοινωνίας προς την ολοκλήρωση της δημοκρατίας σε αντιπαραβολή με την παράδοση των καταπιεσμένων, σύμφωνα με την οποία ο ιστορικός κανόνας είναι η βία των νικητών. Η πολιτική χρησιμότητα της δεύτερης αντίληψης (αυτής που υποστηρίζει και ο ίδιος ο Μπένγιαμιν) είναι πως δεν αντιλαμβάνεται τον φασισμό ως μια εξαίρεση στον κανόνα της προόδου, ως μια οπισθοδρόμηση σε σχέση με βελτίωση της ανθρωπότητας. Παρότι ο ίδιος δεν έζησε τόσο ώστε να μπορεί να δει την κρατικά οργανωμένη, βιομηχανική εξόντωση των εβραίων, είχε αντιληφθεί τη σχέση του φασισμού με τη βιομηχανική και τεχνολογική καπιταλιστική πρόοδο.

Πράγματι, τα τελευταία δύο χρόνια μας έχουν οδηγήσει σε

παρόμοια συμπεράσματα, μιας και τα μέτρα οικονομίας και πειθάρχησης που πάρθηκαν από το ελληνικό κράτος δεν θα μπορούσαν να λειτουργήσουν χωρίς τη διαμεσολάβηση του twitter, του facebook, του instagram, του tik tok, του ίντερνετ εν γένει. Έγινε πιο ξεκάθαρο από ποτέ ότι οι νόμοι έχουν πέσει στο στάτους των καθημερινών διαταγών των κατά τόπους αστυνομικών διευθύνσεων. Η απαγόρευση κυκλοφορίας –το μεγάλο ταμπού και θύμηση των μέτρων της ‘παραδοσιακής’ χούντας του 1967-1974– επιβλήθηκε μια και δυο και τρεις φορές χωρίς καμία συζήτηση. Και έτσι δούλεψε η φάση της διαδικτυακής επικοινωνίας και ενημέρωσης με τη διάχυση του συναισθηματικού εκβιασμού, την αταλάντευτη εμπιστοσύνη στην έγκυρη πληροφόρηση από τους ειδικούς, τη συζήτηση στη βάση υγειονομικών (άρα αστυνομικών) συλλογισμών, το αίτημα του εθνικού σώματος προς το κράτος για ασφάλεια.

Από την άλλη μεριά, η μηντιακή διαμεσολάβηση στοχεύει και τις αρνήσεις μας. Μας προσκαλεί να επιθυμούμε το σύστημα των μεσολαβήσεων, να αναπαράγουμε την κρατικά οργανωμένη σύγχυση, να γίνουμε άτομα, να παράγουμε γεγονότα χωρίς ιστορία και να αναμεταδίδουμε τις αληθινές/ πραγματικές πληροφορίες. Να βρίζουμε από το facebook, να συζητάμε στα σχόλια του youtube, να γνωρίζομαστε μέσω instagram, να οργανωνόμαστε από το messenger. Να ενταχθούμε οικειοθελώς στη ‘δικτατορία’ του αέναου παρόντος, να πιστέψουμε ότι οι θόνοι ενισχύουν την επικοινωνία. Εδώ λάμπει σαν πυγολαμπίδα η αριστερή αφήγηση. Εκείνη που θέλει να μας πείσει ότι το κράτος είναι ο Κούλης –ειπωμένο σε δυο λέξεις #Μητσοτάκη_γαμιέσαι. Που θέλει να διατηρήσουμε μνήμη χρυσόφαρου και συμπεριφορά χαμαιλέοντα, υποτιμώντας τον κρατικό μηχανισμό και υιοθετώντας μια στάση τεχνολατρίας και εμπιστοσύνης στους ακτιβιστές των σόσιαλ μίντια, στους ειδικούς που γράφουν στα μπλογκ και εμφανίζονται στα τηλεπαράθυρα. Και σ’ αυτήν ακριβώς τη συγκυρία είναι που τούτη η αριστερή πυγολαμπίδα είναι εχθρική απέναντι σ’ εκείνες που δεν θέλουν και εκείνους που δεν μπορούν να συνταχθούν πίσω από τα κρατικά συμφέροντα.

Επεκτείνοντας τα συμπεράσματα του προηγούμενου κειμένου μας είδαμε ότι τα πολιτικά ζητήματα μετατρέπονται σε ‘τεχνικά’ μέσω μιας διαδικασίας ομογενοποίησης των κοινωνικών σχέσεων που μεταφράζεται σε ισοδυναμία των πληροφοριών με το συνεχές σκρολόρισμα. Είδαμε ότι ο φετιχισμός της ‘καινούριας είδησης’ και της τεχνολογικής καινοτομίας συσκοτίζει την αναγνώριση των παλιών, κλασικών εξουσιών με βάση τις οποίες κυριζέει ο κρατικά οργανωμένος κόσμος μας. Τέλος, είδαμε πως η μηντιακή κατασκευή συνεχών έκτακτων καταστάσεων καθορίζει τον τρόπο που διεξάγεται η δημόσια συζήτηση. Σ’ αυτή, λοιπόν, τη συγκυρία εντάσσεται η κριτική μας στα σόσιαλ μίντια, τις θόνοις, την κρατική αφήγηση που (πρέπει να) διαχέεται παντού. Είναι μια κριτική που δεν εστιάζει στο αν τα μίντια λένε ‘αλήθεια’ ή ‘ψέματα’. Πολύ περισσότερο κοιτάζει τον τρόπο που λειτουργούν: γι’ αυτό, εξάλλου, τα αντιλαμβανόμαστε σαν μια ακόμη όψη πειθάρχησης, σαν μια αντίληψη προόδου που περιφρουρεί τον ρατσισμό και την εγκληματοποίηση, σαν μια απόπειρα να ενταθεί ο έλεγχος στο μικροεπίπεδο των κοινωνικών σχέσεων.

Εδώ λάμπει σαν πυγολαμπίδα η αριστερή αφήγηση. Εκείνη που θέλει να μας πείσει ότι το κράτος είναι ο Κούλης –ειπωμένο σε δυο λέξεις #Μητσοτάκη_γαμιέσαι. Που θέλει να διατηρήσουμε μνήμη χρυσόφαρου και συμπεριφορά χαμαιλέοντα, υποτιμώντας τον κρατικό μηχανισμό και υιοθετώντας μια στάση τεχνολατρίας και εμπιστοσύνης στους ακτιβιστές των σόσιαλ μίντια, στους ειδικούς που γράφουν στα μπλογκ και εμφανίζονται στα τηλεπαράθυρα. Και σ’ αυτήν ακριβώς τη συγκυρία είναι που τούτη η αριστερή πυγολαμπίδα είναι εχθρική απέναντι σ’ εκείνες που δεν θέλουν και εκείνους που δεν μπορούν να συνταχθούν πίσω από τα κρατικά συμφέροντα.

Υποσημειώσεις

- [1] Βλ. «Η μετάδοση της κρατικής γραμμής μέσω θόνοις. Παρατηρήσεις για μια εικοσάχρονη σχέση», 151 #23, Φθινόπωρο 2021.
- [2] Ιδιαίτερα επικοινωνιακές ήταν οι συζητήσεις με τις συντρόφισσες/τους συντρόφους του antifa north.
- [3] Τα μίντια δεν είναι μόνο διαμεσολάβηση: είναι και προπαγανδιστικοί μηχανισμοί του κράτους, εκφράζοντας μέσα στην πολυφωνία τους τα εθνικά συμφέροντα (βλ. την εθνική έκτακτη ανάγκη της χούντας των τελευταίων δύο χρόνων που ξετυλίχτηκε μέσω της φιλολογίας του κόβιντ-ως-απειλή-για-τη-ζωή, ως τον άρατο εκείνο εχθρό εναντίον του οποίου πρέπει όλοι μαζί να πολεμήσουμε πειθαρχημένα). Αναλυτικότερα για τις κρατικά οργανωμένες εκστρατείες προπαγάνδας βλ. «Η μετάδοση της κρατικής γραμμής μέσω θόνοις. Παρατηρήσεις για μια εικοσάχρονη σχέση», ό.π.
- [5] «Η μετάδοση της κρατικής γραμμής μέσω θόνοις. Παρατηρήσεις για μια εικοσάχρονη σχέση», ό.π., σελ. 27.
- [6] Το (όχι και πολύ μακρινό) 2012 έγραφαν εύστοχα οι συντρόφισσες/ σύντροφοι του antifa scripta πως «[...] αυτή η τεράστια καινοτομία δεν επετεύχθη με τεχνικό, αλλά με κοινωνικό τρόπο. Στη βάση της βρίσκεται η ιστορική διαδικασία μέσω της οποίας οι πρωτοκοσμικοί ξέχασαν κάθε έννοια ταξικής οργάνωσης και κοινότητας και εστίασαν το βλέμμα στα πενήχρα όρια του καθρέφτη τους. Ειδικότερα η ιστορική διαδικασία μέσω της οποίας οι κοινωνίες του ώριμου καπιταλισμού έχασαν την επαφή τους με κάθε έννοια ανάλυσης, με κάθε έννοια σύνθεσης και τελικά με κάθε έννοια σκέψης. Αυτό που απέμενε ήταν τα «άτομα» και οι «απόψεις» τους, ενώ ταυτόχρονα η «άποψη», ως έννοια, έχανε τη σχέση της με τη σκέψη, την κριτική και τη συλλογικότητα και γινόταν αντιληπτή ως αποστολή των κατάλληλων πακέτων πληροφοριών από άτομο σε άτομο και πίσω». Βλ. «Viral», antifa #33, Οκτώβρης 2012.
- [7] Η Θέση VIII από τις «Θέσεις για την φιλοσοφία της ιστορίας» του Βάλτερ Μπένγιαμιν. Τη βρήκαμε στο Michael Löwy (2004), *Walter Benjamin: Προμήνυμα κινδύνου. Για μια ανάγνωση των θέσεων «για τη φιλοσοφία της Ιστορίας»*, μτφ. Ρεβέκα Πετσάχ, Αθήνα: Πλέθρον, σελ. 106.